

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 7275
onderwerp Meicirculaire 2023 gemeentefonds - effecten voor Gouda

van het college van burgemeester en wethouders
datum 20 juni 2023

memo

1. Inleiding

Het Rijk informeert de gemeenten meerdere keren per jaar door middel van zogenoemde circulaire over de uitkering uit het gemeentefonds. De belangrijkste en vaak ook meest uitgebreide zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. De meicirculaire is mede belangrijk omdat de provinciale toezichthouder voorschrijft dat de programmabegroting gebaseerd moet zijn op de meest recente meicirculaire. Dat betekent dat de meicirculaire 2023 verwerkt moet worden in de programma-begroting 2024-2027. De meicirculaire heeft ook gevolgen voor het financieel perspectief van 2023.

2. De meicirculaire 2023 op hoofdlijnen

De meicirculaire laat voor alle jaren een significante stijging zien van de inkomsten ten opzichte van de decembercirculaire 2022. Dit komt deels door hogere accressen, deels door de vergoeding in 2024 en 2025 voor jeugd en deels door het structureel maken van de 'financieringssysteem' vanaf 2027 (landelijk € 1 miljard). 2026 is het jaar van de dip. In dat jaar wordt de opschalingskorting (landelijk € 1 miljard) structureel ingeregeld. De toepassing daarvan is in de jaren voor 2026 geschrapt. De terugval in 2026 wordt ook veroorzaakt doordat het Rijk nog geen bedrag bekend heeft gemaakt voor de vergoeding voor jeugd vanaf 2026. Overigens zijn in Gouda bij het bestuursakkoord structurele middelen voor jeugd beschikbaar gesteld, vanuit het begrotingsperspectief, in afwachting van deze extra middelen van het Rijk. Dit betekent dat de extra middelen van het Rijk nu ten gunste komen van het begrotingsperspectief.

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
mutatie inkomsten uitkering gemeentefonds	-4.502	-10.438	-11.143	-7.899	-13.342
loon- en prijscompensatie	0	5.924	6.670	6.466	6.828
taakmutaties/oormerken	2.193	850	1.672	790	790
Gevolgen financieel perspectief	-2.309	-3.664	-2.801	-643	-5.724

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Naast de onzekerheid over de vergoeding voor jeugd bevat de circulaire een aantal andere opvallende zaken die maken dat de uitkomsten met de nodige terughoudendheid moeten worden gezien. Het gaat om:

1. Inwoneraantallen

Ons inwonertal is de afgelopen periode flink gestegen. Het inwoneraantal is echter een *verdeelmaatstaf*, en geen absolute indicator voor meer middelen. Als bij een volgende circulaire blijkt dat andere gemeenten ook hard gestegen zijn in inwonertal, kan het zijn dat het nu verwachte *relatieve* effect van Gouda (negatief) moet worden bijgesteld.

2. WOZ-waarden

De waarden in het rekenmodel van het Rijk zijn deels niet actueel en deels onverklaarbaar hoog. Op advies van derden hebben we de circulaire doorgerekend met de best mogelijke eigen schattingen.

3. Loon- en prijsstijging (indexatie)
Loon- en prijsindexatie van de Goudse budgetten wordt gedekt uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor 2024 is gerekend met 4,7% loonindex en 3,9% prijsindex conform de percentages in de meicirculaire en in lijn met de voorschriften van de provinciale toezichthouder. Dat deze percentages uit de meicirculaire komen betekent echter niet dat de bijdrage die we in de meicirculaire krijgen voor loon- en prijscompensatie voldoende is om de Goudse begroting te indexeren met hetzelfde percentage. De huidige hoge percentages maken meer dan voorgaande jaren inzichtelijk dat het zogenaamde accres binnen de algemene uitkering niet toereikend is om deze indexen te dekken. Vooralsnog kan dat echter binnen de totale uitkering worden opgevangen. Kort door de bocht betekent het echter dat bv. een deel van de extra inkomsten voor jeugdzorg, die op grond van eerdere besluiten vrijvallen ten gunste van het financieel perspectief, gebruikt worden ter dekking van de verwachte loon- en prijsstijgingen.
4. Loon- en prijsstijging meerjarig
Vanaf 2025 liggen de verwachte percentages voor loonstijging 2-4% hoger dan de percentages voor prijsstijging. Het verschil is ongekend groot. Wij hebben besloten hier deels, maar niet volledig, nu op te anticiperen. Bij de volgende circulaire zullen we dit opnieuw bezien.

Vorig jaar is vanwege fouten en onzekerheden in de septembercirculaire 2022 een bedrag afgezonderd op een stelpost. Op grond van de decembercirculaire is de stelpost ingezet ter dekking van de gecorrigeerde fouten. De onzekerheden in de meicirculaire 2023 nodigen uit tot een vergelijkbare werkwijze maar anders dan vorig jaar is het lastig, zo niet onmogelijk, om een inschatting te maken van het benodigde bedrag. Daarom wordt voorgesteld nu geen stelpost te vormen en eventuele mutaties naar aanleiding van een volgende circulaire te verwerken.

2. Toelichting taakmutaties

Taakmutaties betreffen wijzigingen in de uitkering(en) uit het gemeentefonds vanwege nieuwe of vervallen gemeentelijke taken of vanwege aanpassingen op bestaande veelal geoormerkte uitkeringen (bv. vanwege de regiofunctie van Gouda of vanwege een raadsbesluit). Voor echt nieuwe taken is de werkwijze om de middelen beschikbaar te houden binnen de begroting voor nadere invulling/besteding door het college. En deze na besluitvorming door het college op een later moment via de PenC-cyclus aan de raad voor te leggen.

De taakmutaties in de meicirculaire zijn in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht.

Bedragen * € 1.000 (+ = meer geld om uit te geven door Gouda; - = minder geld om uit te geven)	2023	2024	2025	2026	2027
1. Flankerend beleid energiearmoede	212	0	0	0	0
2. Structurele middelen Wet goed verhuurderschap	11	11	11	11	11
3. Dienstverlening aanpak armoede en schulden	169	0	0	0	0
4. Integraal zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)	0	0	434	434	434
5. Terugdraaien eigen bijdrage HH Wmo	0	0	387	387	387
6. Herinvoering eigen bijdrage Wmo breed	0	0	0	-880	-880
7. Voorschoolse educatie	8	3	3	3	3
8. Wet nieuwe procedure verkiezingsuitslag	14	14	14	14	14
9. Handhaving energielabel C kantoren	1	1	1	-1	-1
10. Bommenregeling	230	0	0	0	0
11. Brede impuls combifuncties / buurtsportcoaches	-351	-351	-351	-351	-351
12. Maatschappelijke opvang	15	15	15	15	15
13. Vrouwenopvang	8	8	8	7	7
14. Wet goed verhuurderschap	80	0	0	0	0
15. Einde lening inburgeringsplichtig	9	0	0	0	0

Bedragen * € 1.000 (+ = meer geld om uit te geven door Gouda; - = minder geld om uit te geven)	2023	2024	2025	2026	2027
16. Taal voor ontheemden Oekraïne	63	0	0	0	0
17. Leerlingenvervoer Oekraïne	87	0	0	0	0
18. Begeleiding jongeren naar werk	131	0	0	0	0
19. Nationaal actieplan dakloosheid	306	0	0	0	0
20. Maatschappelijke begeleiding	50	0	0	0	0
21. Beschermd Wonen	1.150	1.150	1.150	1.151	1.151
Totaal taakmutaties	2.193	850	1.672	790	790

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Voor de toelichting op de tabel wordt verwezen naar de bijlage.

Een aantal taakmutaties wordt niet ingeboekt. Het betreft:

1. uitnames uit het gemeentefonds ter dekking van de werkdrukverlaging jeugdbescherming en de centrale financiering van de generieke digitale infrastructuur;
2. effecten van een kasschuif van 2022 naar 2023 voor de compensatieregeling voogdij 18+. Het voordeel is in 2022 ten gunste van het Goudse begrotingssaldo gekomen; de uitname in 2023 komt in 2023 dan ten laste van het begrotingssaldo;
3. loon- en prijsbijstellingen voor onderwerpen in het sociaal domein omdat de betreffende budgetten in de Goudse begroting reeds als loon- en prijsgevoelig zijn aangemerkt;

3. De effecten van de meicirculaire 2023 op het financieel perspectief

Het belangrijkste doel van de doorrekening van deze meicirculaire is het bepalen van het effect van de circulaire op het financieel perspectief en tevens de aanscherping van het perspectief dat in de 1^e bestuursrapportage 2023 en in de kadernota 2024-2027 is geschetst.

Effect op het huidige jaar 2023

Onderstaande tabel vindt zijn basis in de oplegmemor bij de 1^e bestuursrapportage 2023. Daaronder zijn de effecten van de meicirculaire toegevoegd. Het financieel perspectief na de 1^e bestuursrapportage en de meicirculaire 2023 bedraagt € 361.000 negatief.

bedragen * € 1.000	2023
Begroting 2023 (basis)	-239
Wijzigingen op grond van raadsbesluiten:	
Extra lasten tijdelijke huisvesting De Goudse Waarden 21-12-2022	20
Technische begrotingswijziging Winterplan 21-12-2022	26
Subtotaal	46
Begroting 2023 (na wijzigingen)	-193
1e bestuursrapportage 2023:	
Wijzigingen met een effect op het begrotingsperspectief	2.863
Budgettair neutrale wijzigingen	0
Subtotaal	2.863
Geactualiseerd financieel perspectief 2023	2.670
Uitkomsten meicirculaire 2023 (netto)	-2.309
Bijgesteld geactualiseerd financieel perspectief 2023	361

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Effect op de jaren 2024 en verder

Onderstaande tabel vindt zijn basis in de kadernota 2024-2027. Regel F is het saldo zoals het gepresenteerd is. Daaronder zijn de effecten van de meicirculaire toegevoegd. Het financieel perspectief is na verwerking van de meicirculaire voor alle jaren vanaf 2024 positief, maar toont een dip in 2026, zoals hierboven toegelicht onder 2. De meicirculaire 2023 op hoofdlijnen.

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
A. Startsaldo kadernota	-3.984	-9.577	-2.989	-456
B. Algemene financiële ontwikkelingen	771	678	563	784
C. Wettelijke ontwikkelingen	1.505	1.398	1.398	964
D. Overige ontwikkelingen	836	596	596	596
E. Prognose inkomsten rijk* (compensatie inflatie ontwikkeling 2022)	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
F. Doorkijk kadernota (A t/m E)	-2.872	-8.905	-2.432	-112
G. Tegenboeken prognose inkomsten Rijk (is onderdeel van uitkomsten meicirculaire 2023)	2.000	2.000	2.000	2.000
H. Uitkomsten meicirculaire 2023 (netto)	-3.664	-2.801	-643	-5.724
I. Geactualiseerde doorkijk kadernota	-4.536	-9.706	-1.075	-3.838

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Bijlage - Toelichting op de tabel met taakmutaties

1. *Flankerend beleid energiearmoede*

Gouda ontvangt in 2023 € 212.000 via de algemene uitkering voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. De middelen maken deel uit van een maatregelenpakket van het kabinet om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. In lijn met eerdere besluitvorming wordt voorgesteld deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

2. *Structurele middelen Wet goed verhuurderschap*

Het betreft een correctie op de verdeling van de structurele middelen voor de Wet goed verhuurderschap. In de decembercirculaire 2022 heeft het Rijk niet de met de VNG overeengekomen verdeling gehanteerd. In deze meicirculaire wordt een en ander gecorrigeerd. Dat levert Gouda structureel € 11.000 per jaar op. Voorgesteld wordt deze middelen toe te voegen aan de reeds eerder geormerkte middelen in afwachting van invulling/besteding door het college.

3. *Dienstverlening aanpak armoede en schulden*

Gouda ontvangt in 2023 € 169.000 via de algemene uitkering ten behoeve van een investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gouda kan deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. In lijn met eerdere besluitvorming wordt voorgesteld deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

4. *Integraal zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)*

Met ingang van 2025 ontvangt Gouda € 434.000 per jaar samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

5. *Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo*

Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft, hetgeen zich vertaalt in een verhoging van de algemene uitkering van € 387.000 met ingang van 2025. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

6. *Herinvoering eigen bijdrage Wmo breed*

In plaats van het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage ingevoerd. Dit vertaalt zich in een verlaging van de algemene uitkering met € 880.000 vanaf 2026. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

7. *Voorschoolse educatie*

Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering een aanvullende bijdrage op de specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid vanwege het (eerstelijns) toezicht dat de GGD'en houden. In 2023 ontvangt de gemeente middelen met betrekking tot 2022 en 2023. De bijdrage is vanaf 2024 structureel en bedraagt voor Gouda € 3.000 per jaar. In lijn met eerdere besluitvorming wordt voorgesteld deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

8. *Wet nieuwe procedure verkiezingsuitslag*

Op 1 januari 2023 is de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking getreden. Vanaf dit uitkeringsjaar ontvangt de gemeente € 14.000 per jaar voor de financiële gevolgen die de uitvoering van deze wet met zich meebrengt voor gemeenten. Dit houdt in dat er geen koppeling is met het daadwerkelijk plaatsvinden van verkiezingen in een gegeven jaar. Voorgesteld wordt de middelen beschikbaar te houden voor nadere invulling/besteding door het college.

9. *Handhaving energielabel C kantoren*

In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden. De gemeente is het bevoegde gezag en handhaaft de wetgeving. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten compensatie voor de handhavingslasten voor de periode 2021 tot en met 2029. De VNG en het ministerie van BZK vinden dat toezicht en handhaving van deze maatregel voortvarend moet worden opgepakt en haalt de beschikbare middelen naar voren zodat het zwaartepunt van de financiering ligt in de jaren 2023 tot en met 2025. Met de kasschuif is jaarlijks € 1.000 gemoeid.

10. *Bommenregeling*

Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Gouda ontvangt hiertoe € 1.028.000. Daarvan is € 778.000 al in de jaarstukken 2022 van Gouda als verwachte opbrengst verantwoord. Zodoende resteert € 230.000 voor het jaar 2023. In lijn met eerdere besluitvorming kunnen deze middelen aan het functionele programma worden toegevoegd.

11. *Brede impuls combinatiefuncties / buurtsportcoaches*

De middelen voor de brede impuls combinatiefuncties / buurtsportcoaches worden vanaf 2023 niet langer via het gemeentefonds uitgekeerd maar via een specifieke uitkering (SPUK). De begroting moet hierop worden aangepast.

12. *Maatschappelijke opvang*

De mutatie op de uitkering voor maatschappelijke opvang wordt toegevoegd aan het bestaande budget conform bestendige werkwijze.

13. *Vrouwenopvang*

De mutatie op de uitkering voor vrouwenopvang wordt toegevoegd aan het bestaande budget conform bestendige werkwijze..

14. *Wet goed verhuurderschap*

Gouda krijgt in 2023 € 80.000 voor de eenmalige kosten die de gemeente wellicht maakt als gevolg van de landelijke regels op grond van het wetsvoorstel Wet goed verhuurderschap en voor het instellen van een meldpunt. Voorgesteld wordt de middelen beschikbaar te houden voor nadere invulling/besteding door het college.

15. *Einde lening inburgeringsplichtig*

In 2023 ontvangt Gouda € 9.000 voor de ondersteuning van ELIPs. Het betreft inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten kunnen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

16. *Taal voor ontheemden uit Oekraïne*

Gouda ontvangt in 2023 € 63.000 om het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Voorgesteld wordt de middelen beschikbaar te houden voor nadere invulling/besteding door het college.

17. *Leerlingenvervoer Oekraïne*

Als tegemoetkoming voor de kosten die Gouda heeft gemaakt en maakt voor het leerlingenvervoer aan leerlingen uit Oekraïne komt binnen de uitkering uit het gemeentefonds € 87.000 beschikbaar. De uitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan het functionele programma.

18. *Begeleiding jongeren naar werk*

Voor de arbeidsmarktregio komt in 2023 € 131.000 beschikbaar voor de aanpak jeugdwerkloosheid. Het gaat om de voortzetting van de crisisdienstverlening op dit vlak tijdens COVID-19. Voorgesteld wordt om de middelen toe te voegen aan de bestaande budgetten voor dit onderwerp.

19. *Nationaal actieplan dakloosheid*

Voor Gouda als centrumgemeente komt in 2023 € 306.000 beschikbaar voor maatregelen op grond van het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Voorstel is om de middelen toe te voegen aan de bestaande budgetten.

20. *Maatschappelijke begeleiding*

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding

van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Het betreft € 50.000 in 2023. Het bedrag kan worden toegevoegd aan de bestaande budgetten.

21. *Beschermd wonen*

De mutatie op de uitkering voor beschermd wonen wordt toegevoegd aan het bestaande budget conform bestendige gedragslijn